

عنوان مقاله:

بررسی و ارزیابی اقتصادی و اجتماعی عملیات سازه ای و بیولوژیک سنتی و نوین حفاظت آب و خاک در استان بوشهر

محل انتشار:

دومین کنفرانس سراسری آبخیزداری و مدیریت منابع آب و خاک (سال: 1384)

تعداد صفحات اصل مقاله: 9

نویسندگان:

غلامرضا راهی - عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان بوشهر

جمال قدوسی - رییس بخش تحقیقات مدیریت آبخیزها مرکز تحقیقات حفاظت آب و خاک تهران

فرهاد فخری - عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان بوشهر

طیبه طوسی - کارشناس مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان بوشهر

خلاصه مقاله:

استان بوشهر با مساحتی در حدود بیست و هشت هزار کیلومتر مربع در جنوب غربی ایران و در سواحل خلیج فارس قرار گرفته است. این استان با حدود 625 کیلومتر طول نوار ساحلی از روزگاران کهن منطقه ای آباد بوده و یکی از مراکز مهم امپراطوری ایلام محسوب می شده است. از هزاره سوم قبل از میلاد و احتمالاً پیش از آن به لحاظ موقعیت خاص جغرافیایی خود، یکی از نقاط ارتباطی تمدن های شرق و غرب دنیای قدیم بوده است و این امر باعث گسترش فن آوری در استفاده از منابع آب و خاک منطقه گردیده است [4]. این تحقیق با هدف شناسایی، معرفی و ارزیابی روش های سنتی حفاظت آب و خاک و ارزیابی اقتصادی، پذیرش اجتماعی و جلب مشارکت های مردمی در اجرای طرح های حفاظت آب و خاک از طریق کار میدانی و بازدیدهای صحرایی به اجرا درآمد. مسئله اصلی در این طرح تعیین بازده اقتصادی روش های نوین حفاظت خاک و آب در مقایسه با روش های سنتی و مشخص کردن میزان تمایل و علاقه مندی مردم به مشارکت در احداث، نگهداری و بهره برداری از سازه های حفاظت آب و خاک می باشد. در این راستا بعد از تعیین مناطقی که دارای اقدامات آبخیزداری اعم از سنتی و نوین می باشد جمع آوری آمار مربوط به فعالیت های انجام شده و بررسی آنها در غالب پرسشنامه انجام شد. برای هر نوع سازه حداقل سه نمونه روش تصادفی انتخاب و سپس برای هر نمونه سه پرسشنامه تکمیل گردید و با استفاده از پرسشنامه های تکمیل شده داده های مورد نیاز جمع آوری و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. عمده ترین روش های سنتی حفاظت آب و خاک شناسایی شده در استان شامل تر اس بندی روی دامنه ها، بندسارها، گورابها، ایجاد پوشش گیاهی در اطراف مزارع، احداث استخر آب به جهت جمع آوری آب باران به روش سطوح آبگیر، دیواره های حفاظتی سیل، چاه های نفوذ و سدهای اصلاحی می باشد که عمده ترین این سازه ها به جهت ایجاد محیط مناسبی برای کشاورزی و یا اس تحصال رواناب سطحی که اهداف حفاظت آب و خاک را نیز دنبال می کند احداث گردید. سازه های نوین احداث شده در استان عبارت از بندهای خشکه چین، گابیون، بند خاکی، سنگی و ملاتی و سدهای بتونی می باشد. نتایج بدست آمده نشان می دهد که استقبال از روش های جدید آبخیزداری در مناطق مختلف متفاوت بوده و با توجه به تاثیرات آبی و دراز مدت آنها، نظریات کاربران و استقبال آنها در مناطق مختلف متفاوت بوده است. پروژه های جدید آبخیزداری دارای هزینه های مطالعاتی بوده است و در عین حال اکثر کارهای انجام شده فاقد مطالعه جامع آبخیزداری بوده و مطالعات، بعد از اجرای پروژه انجام شده است. با در نظر گرفتن شرایط مشابه اجرای روش های جدید معمولاً هزینه زیادتری برای اجرا نیاز دارند، در صورتی که دوام آنها نیز با توجه به هزینه نگهداری و مرمت آنها متفاوت خواهد بود. از طرف دیگر طرح هایی که مورد استقبال مردم واقع شده و با مشارکت آنها انجام شده، خود از آنها حراست می کنند اما طرح هایی که به منظور حفاظت خاک و آب در یک منطقه بدون مشارکت مردم انجام شده معمولاً کارایی کمتری داشته و دوام آنها نیز محدود خواهد بود و همچنین احداث پروژه های سنتی ب ...

کلمات کلیدی:

ارزیابی اقتصادی، فعالیت های سنتی و نوین آبخیزداری، ارزیابی اجتماعی، فایده و هزینه

